
IRAK'TA İNSANİ KRİZ BÜYÜYOR

27.04.2016

VOA, 27 Nisan 2016

İnsan hakları kurumları Musulu IŞİDden kurtarmak için yapılacak operasyonların çapraz ateşte kalacak siviller üzerinde büyük etkisi olacağı konusunda uyarıda bulundu. BM Irak İnsani Yardım Koordinatörü Lise Grande, Ramadide görülen yıkımın Musulda yaşanmasının çok büyük insani sonuçları olacağını söyledi.

Grande, çatışmalar nedeniyle 300 bin ile 1,2 milyon kişinin evlerini terk etmek zorunda kalabileceğini belirtti. Yetkili, halkın evlerinden olması durumunda bunun aylar süreceğini ve kentteki bubi tuzakları ve el yapımı bombalar yüzünden bu sürenin çok daha fazla uzayacağını söyledi.

Ramadi Aralık ayında IŞİDin elinden alındı. Kentin büyük bir kısmı füzeler, havan topları ve hava saldırıları ile dümdüz olmuştu. Geri kalan bölgeler ise bubi tuzakları ve el yapımı bombaların çokluğu nedeniyle ailelerin geri dönmesi için engel oluşturmuştu.

Grande, Ramadide bugüne kadar gördükleri en karmaşık el yapımı bombalara rastladıklarını ve bu patlayıcıların beklenmedik yerlere, son derece yoğun biçimde yerleştirilmiş olduğunu söylüyor.

Ramadide tuzak bombalar kente dönmeye çalışan 80den fazla sivilin yaşamına mal oldu ve çok daha fazlasını yaraladı. Aynı durumun Fellucedede, Havicede ve çok daha büyük ölçekte Musulda yaşanmasından endişe duyuluyor.

Savaşın Maliyeti

Defense One internet sitesine göre, ABD Dışışleri Bakanlığı Janus Global Operations şirketiyle 12 aylık, 5 milyon dolar değerde bir sözleşme imzaladı. şirket, patlamayan bombalarla ilgili eğitim ve araştırma yapacak ve Ramadide kentin su deposu çevresini inceleyecek.

Irak, bu şiddetli savaşın zorluğu altında eziliyor. Ekonomik ve siyasi krizin yanısıra çok sayıda Irak vatandaşı da ülke içi mülteci durumunda.

Savaşın insani maliyetini her yerde görmek mümkün. Kalabalık aileler üzerlerine mavi branda örtölmüş çimento odacıklarda yaşıyor. Bir kısmı da kalabalık biçimde otellerde ya da inşası bitmemiş binalarda kalıyor. Gıda, yardım kuruluşlarının verdiği kutulardan yemek yapan aş evlerinden sağlanıyor. Birçok kişi evini, malını hatta bütün çevresini kaybetmiş.

Her 3 Iraklıdan 1i Etkilendi

BM yetkilisi Grande, Iraktaki durumun, dünyanın en büyük ve en değışken insani krizlerinden biri olduğunu söyledi.

Geçen yıl içinde 1 milyon kişi evini terk ederek toplam sayıyı 3,5 milyona çıkardı. IŞİDe karşı savaşın sürmesi yüzünden bu rakamın artması bekleniyor.

Grande Eğer doğrudan IŞİDden etkilenen nüfus oranına bakarsak her 3 Iraklıdan birinin bedel ödediğini söyleyebiliriz diyor.

Uzmanlar krizin birçok sorumlusu olduğu konusunda görüş birliğı içinde. Amerikanın Irakın işgalinde yaptığı stratejik hataların yanısıra Irak hükümetinin yolsuzluğu ve mezhepçiliğı siyasi istikrarsızlığı arttırıyor. Etnik ve aşiret farklılıklarının yanısıra bölge güçleri Irakı temsili savaş alanı olarak kullanıyor.

Uzmanlar, IŞİDin yenilmesi durumunda bile bütün bu faktörlerin Irakta bütönlüğü sağlamayı zorlaştıracığına dikkat çekiyor.

Kırılgan Bir Süreç

Mezhep farklılıkları ve ideolojik kuşklar ÷lkede çok güçlü ve ÷lkeyi, kentleri, toplumları ve silahlı grupları bölmeyi sürdürüyor.

BM yetkilisi Grande, IŞİD kontrolundaki bölgelerden kaçan ailelerin, kaçmamayı tercih eden ailelere kuşkuyla baktığının altını çiziyor. Yetkili, bu grupların nasıl bir araya getirileceğı ve bir grubun diğerini cezalandırmasının nasıl engelleneceğı konusunun son derece önemli olduğunu vurguluyor.

Grande, Irakta 1000 kadar küçük topluluk olduğunu ve yerelde gerçekleşecek hukuki süreçlerle farklı gruplara tazminat ödenmesinin kaçınılmaz olacağını söylüyor.

Uzman, toplumsal barışın en üst düzey siyasi otoriteden en alttaki toplum yetkililerine kadar sağlam bir liderlik gerektireceğini belirtiyor.

Ancak bu hassas bir süreç. Örneğın, Bağdatın 45 kilometre kuzeyinde Sünni Üçgeni olarak bilinen bölgedeki Yatribde aylar süren müzakereler sonunda tazminat üzerinde anlaşıldı. Ancak son dakikada liderlerden birinin onayını çekmesi üzerine süreç çöktü ve ailelerin bölgeye dönmesi aylarca gecikti.

Grande, aileler, aşiretler ve farklı toplulukların barışarak daha önceki gibi beraber yaşama yolları bulması gerektiğini söylüyor. Uzman, Bu zor ama zorunlu bir süreç diyor.

Savaşın ve Barışın Bedeli

ABD Savunma Bakanlığına göre, operasyonların başladığı 8 Ağustos 2014ten, 31 Mart 2016ya kadar Amerikanın IŞİDle mücadele için yaptığı askeri harcama 7 milyar dolar. Bu günde ortalama 11,6 milyon dolar anlamına geliyor.

Buna karşın, BM Irak İnsani Yardım Koordinasyon Dairesine göre 2014-2016 arası Irakta insani yardım için yapılan harcama 2,34 milyar dolar. Grande, bu rakamlarda değişiklik gerektiğini söylüyor.

Yetkili, uluslararası kamuoyunun ÷lkedeki etkisinin yeni bir dengeye oturtulması gerektiğini ve ÷lkelerin yalnızca askeri operasyonlara değil, insani operasyonlar ve istikrar sağlama çalışmalarına da destek olması gerektiğini vurguluyor.

Kaynak/Source: